

Nr 57.

Av herr **Bergh, Ragnar, m. fl.**, om tryckning av vissa på Kungl. Maj:ts uppdrag utarbetade finskspråkiga kyrkliga böcker.

På nådigt uppdrag har ombesörjts översättning till finska av erforderliga delar av den svenska evangelieboken och den därvid fogade lilla bönboken samt den svenska kyrkohandboken, att brukas i de finstalande delarna av Luleå stift. Likaledes har på nådigt uppdrag utarbetats en psalmbok på finska i så nära anslutning till 1937 års svenska psalmbok, som lämpligt och möjligt är. Det omfattande och krävande arbetet har i huvudsak utförts av kontraktsprosten Per Boreman och har av sakkunniga finska bedömare fått det bästa vitsord.

Från Almqvist och Wiksells Boktryckeri Aktiebolag har begärts kostnadsberäkning å tryckning av 8 000 ex. psalmboken, 2 500 ex. evangelieboken med bönboken och 500 ex. kyrkohandboken jämte bindning av visst antal exemplar av dessa böcker. Beräkningen, som icke kunnat bliva fullt exakt, eftersom antalet sidor icke på förhand låter sig beräkna med full noggrannhet, slutar på 26 812 kr. Därtill komma vissa kostnader för återstående arbete med manuskripten, i huvudsak kompletteringar med register m. m., samt för korrekturläsning o. d.

Att de kyrkliga böckerna skola tillhandahållas på finska till tjänst för de församlingar i vårt land, där finska är gudstjänst- och andaktsspråk, torde icke behöva diskuteras. Överflyttningen till finska av dessa av Konungen stadfästa böcker kan icke betraktas som en enskild angelägenhet. Det överensstämmer med hittillsvarande ordning och med vårt folks kulturtraditioner, att Kungl. Maj:t nu låtit verkställa en sådan överflyttning. Likaså har i regel tryckningen av nödiga upplagor ombesörjts av det allmänna; den skulle annars med hänsyn till omständigheterna knappast kunna komma till stånd.

Nya svenska psalmboken stadfästes 1937, nya handboken 1942. Det är av vikt att utgivningen av motsvarande böcker på finska icke fördröjes. De praktiska svårigheterna på gudstjänstlivets område i finnbygden äro nämligen f. n. avsevärda. Det är särskilt otillfredsställande att gudstjänsten, när den i samma församling måste firas på två språk, därtill firas efter olika ordning och sålunda icke är helt samma gudstjänst. Den klyfta, som i viss mån förefinnes mellan svensk- och finskspråkigt i det religiösa livet, blir på så sätt ytterligare vidgad.

I synnerhet äro svårigheterna och oredan besvärande i fråga om psalmsången, som blivit mycket lidande på de rådande förhållandena. Vi hänvisa härvidlag till bifogade av biskopen i Luleå upprättade PM. Därtill kommer att hela upplagan av hittills gällande finskspråkiga psalmbok, tryckt 1924, sedan någon tid är slut.

Den nu utarbetade finskspråkiga psalmboken motses med starkt intresse och stora förväntningar icke blott av prästerskapet utan också av talrika lekmän bland den i stor utsträckning religiöst livaktiga befolkningen i dessa bygder. Den torde skänka nya, gynnsamma betingelser för det enskilda och offentliga andakts- och gudstjänstlivet samt stärka den andliga gemenskapen mellan gränsbygdens befolkning och det övriga landets.

För denna psalmbok kan i huvudsak den svenska koralboken begagnas. Endast ett mindre tilläggshäfte torde bli behöfligt och bör, så snart ske kan, utarbetas och utgivas.

Då de på Kungl. Maj:ts uppdrag utarbetade böckerna nu föreligga färdiga för tryck, böra de snarast möjligt ställas till församlingarnas förfogande.

Vi få därför härmed föreslå,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t i underdånighet hemställa, att de på Kungl. Maj:ts uppdrag utarbetade finskspråkiga kyrkliga böckerna snarast befordras till trycket, och

att riksdagen ville för detta ändamål och för utgivande av det tillägg till koralboken, som kan bliva behöfligt, anvisa ett belopp av högst 32 000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1947.

Ragn. Bergh.

J. F. Grym.

H. Sten.

Karl Aug. Johanson.

Lars E. Andersson.

E. A. Lindblom.

Bilaga.

PM rörande ny finskspråkig psalmbok.

Behovet av ny finsk psalmbok har länge känts brännande av alla som äro förtrogna med församlingsarbetet och de religiösa förhållandena i den svenska finnbygden. Nuvarande psalmbok, tryckt hos Almqvist och Wiksell i Uppsala år 1924, återgår i huvudsak på Finlands tidigare gällande finskspråkiga psalmbok. Den skiljer sig därför mycket väsentligt till uppställning och innehåll från såväl 1819 års som 1937 års svenska psalmbok. Där saknas en mängd av dessa psalmböckers yppersta och mest brukade psalmer, bland dem flera av våra förnämsta högtidspsalmer, såsom nr 43 Bereden väg för Herren, 55 Var hälsad sköna morgonstund, 66 Si, Jesus är ett tröstrikt namn. 89 Du bar ditt kors, o Jesu mild, 102 Vad ljus över griften, 118 Din spira, Jesu, sträckes ut, 131 Helige Ande, sanningens Ande. kom att oss ledsaga, 336 O, Gud, all sannings källa, 420 Din klara sol går åter opp, 434 Så går en dag än från vår tid.

Av det i 1937 års psalmbok tillkomna materialet saknas bland annat nr 28 Helige Fader, kom och var oss nära, 29 Tränger i dolda djupen ner, 31 Så älskade Gud världen all, 145 Den stora vita här, 169 Fädernas kyrka i Sveriges land, 265 Ingen hinner fram till den eviga ron, 301 Jag vet en port, som öppen står, 302 Klippa, du som brast för mig, 355 Blott en dag, ett ögonblick i sänder, 377 Närmare, Gud, till dig, 416 Verka, tills natten kommer, 460 Jag kan icke räkna dem alla, 492 Bevara, Gud, vårt fosterland, 513 Tryggare kan ingen vara, 519 Jesus för världen givit sitt liv.

Den hittills brukade finskspråkiga psalboken innehåller icke annat material, som förmår uppväga vad som saknas. Lämpliga psalmer saknas för åtskilliga sön- och helgdagar. I själva verket råder det egendomliga förhållandet, att *Sveriges finskspråkiga församlingar aldrig försetts med »Den svenska psalboken» på finskt språk*, i den mån detta skulle varit möjligt, utan i stället betjänats med en något översedd upplaga av Finlands finskspråkiga psalmbok. Detta har fört med sig, att *det finskspråkiga gudstjänst- och andaktslivet i vårt land gått miste om mycket av det som är rikast och mest upplyftande i det svenskspråkiga och att det uppstått en avsevärd och betänklig klyfta dem emellan.*

Detta i och för sig olyckliga förhållande förvärras i hög grad av vissa praktiska omständigheter. Högmässorna i kyrkan hållas visserligen omväxlande på svenska och finska. Men gudstjänstlivet i de vidsträckta församlingarna uppbäres ej blott, och mången gång ej främst, av högmässorna, utan i mycket stor utsträckning av bygudstjänster, till vilka unga och gamla talrikt samlas. Vid dessa predikas och sjunges både på svenska och finska. De yngre äro nämligen från skolan och konfirmationsundervisningen bäst förtrogna med svensk psalmbok och svenskt andaktsspråk och ha ofta svårt att tillgodogöra sig en gudstjänst på finska; med de äldre förhåller det sig tvärtom. För att alla skola kunna deltaga i sången, nödgas man så långt möjligt välja sådana psalmer som finnas både i svenska psalboken och i den finskspråkiga. Därigenom begränsas i hög grad och på ett olyckligt sätt urvalet. Man tvingas hålla sig till ett fåtal

allmänt kända nummer. På så sätt har överhuvud sången i gudstjänsten utarmats, något som särskilt drabbat det finskspråkiga gudstjänstlivet men i viss mån också det svenskspråkiga.

Svårigheterna ökas nu ytterligare därigenom att ett flertal äldre och yngre psalm- och sångböcker, delvis införda från Finland, äro i bruk och medföras till andaktsstunderna. Härtill måste prästen ta hänsyn, om menigheten mera allmänt skall kunna deltaga i sången. Psalmvalet vid en bygudstjänst blir ett tidsödande och svårt arbete. Psalm-listan kan till sist upptaga ända till fem eller sex kolumner, hänvisande till olika psalm- och sångböcker, i vilka därtill ofta samma psalm förekommer i olika textgestalt. Ofta nödgas man välja för tillfället mindre lämpliga psalmer. Ställningen är grotesk och ohållbar.

År 1938 fick Finlands kyrka en ny finskspråkig psalmbok. Att försöka införa denna i och för sig utmärkta bok kan emellertid icke lösa vår finnbygds psalmboksfråga. Förmodligen skulle den icke lätt vinna förtroende i de konservativa laestadiankretsarna. Delvis skulle den också förefalla svårförståelig för våra finstalande, vilka i allmänhet äro rätt främmande för den utveckling Finlands litterära språk genomgått under sista mansåldrarna. Den innehåller också en mängd psalmer som till innehåll och — vilket i detta sammanhang är av synnerlig vikt — även till melodi äro okända i Sverige. Den skulle icke överbrygga klyftan mellan finsk- och svenskspråkigt gudstjänst- och andaktsliv i vår finnbygd, men kanske vidga den.

De gamla finska psalmboksupplagor som många äldre med envis kärlek hålla fast vid äro för länge sedan utgångna ur handeln. De exemplar som finnas i hemmen äro ofta ytterligt förslitna. Även 1924 års upplaga är slut. Att vår finnbygds psalmboksfråga löses, är en tvingande nödvändighet, om icke denna bygd på ett sätt som är samhället och ett kulturfolk ovärdigt skall lämnas utan andliga hjälpmedel, som det anses självklart att rikets övriga befolkning förses med. Ett längre dröjsmål kan bli ödesdigert för finnbygdens andliga och kyrkliga liv.

Av vad ovan framhållits torde vara uppenbart att svårigheterna icke undanröjas och frågan icke får en tillfredsställande lösning genom ett nytryck av 1924 års upplaga. Denna har i själva verket aldrig riktigt slagit igenom i de andligt livaktiga kretsarna, något som visas av att man i så stor utsträckning tagit sin tillflykt till andra psalm- och sångböcker. Det trängande behovet av en förnyelse och utveckling av sången i finnbygdens gudstjänst- och andaktsliv kan endast tillgodoses genom en ny, ändamålsenlig psalmbok.

Den nu färdigställda finskspråkiga psalmboken är så långt möjligt en motsvarighet till nu gällande svenska psalmbok och har utarbetats efter följande riktlinjer:

1. Boken upptager det stoff — omkring 200 nummer — som är gemensamt för 1937 års svenska psalmbok och 1924 års finskspråkiga, ett stoff som framför allt går tillbaka på Sveriges och Finlands karolinska psalmböcker.
2. I boken införas vidare så vitt möjligt finska översättningar av det bästa och oumbärligaste av det stoff som finnes i svenska psalmboken men icke i 1924 års finskspråkiga.

3. Däremot eftersträvas *icke* en översättning av hela svenska psalmboken med alla dess nummer (612 + XVIII). Den nya finskspråkiga psalmboken kan väl fylla sin uppgift med ett lägre nummertal.
4. Allt det stoff som är gemensamt för svenska psalmboken och den finskspråkiga, numreras med samma nummer i de båda böckerna. Därigenom underlättas i hög grad samsång på svenska och finska, ett högst angeläget önskemål.
5. På en del »tomma» nummer insätts ett mindre antal värdiga sånger och psalmer, som icke ha motsvarighet i svenska psalmboken men som i finnbygden äro älskade och brukade. Dessa nummer utmärkas på påfallande sätt, så att man utan vidare kan se att motsvarighet ej finnes i svenska psalmboken.

Genom den efter dessa grunder utarbetade psalmboken torde finnbygdens brännande psalmboksfråga på ett ändamålsenligt sätt bliva löst, och förutsättningen ges för att undanröja den nu rådande ytterligt betungande förvirringen. Ett hjälpmedel skänkes att berika och höja det nu i fråga om sången torftiga gudstjänstlivet. Gemenskapen mellan svensk- och finskspråkigt främjas på det andliga området. Den gemensamma sångskatten torde överhuvud bidra att föra gränsbygdens finsktalande befolkning närmare det övriga landet. Dessutom kan koralfrågan enkelt lösas. Denna har hittills varit olöst; förvirring och svårigheter ha rått även på detta område. För huvudparten av den nya psalmbokens nummer kan den svenska koralboken användas, och blott ett mindre tilläggshäfte behöves för de nummer som ej äga motsvarighet i svenska psalmboken och icke lämpligen kunna sjungas på någon av svenska koralbokens melodier.

Luleå den 14 januari 1947.

Bengt Jonzon.
